

7. Autismus

= vrozená porucha poznávacích procesů a socializace

- patří mezi pervazivní vývojové poruchy, které závažným a komplexním způsobem poškozují psychický vývoj (pervazivní = vznikající již v dětství)
- postihuje 3-5 dětí z 10.000, častěji chlapce
- značný dopad na psychický a sociální život postiženého
- často spojen s mentálním postižením

příčiny : • organické poškození mozku

- genetické dispozice (vzácné vrozené postižení)

základní symptomy :

1. negativní – nedostatek či chybění určitých standartních projevů

- porucha socializace
- poruchy poznávání, tj.narušení orientace v prostředí
- poruchy rozvoje řeči, především v oblasti její komunikační funkce

2. pozitivní – nadměrné nebo zkreslené projevy normálních funkcí (odchylky, nápadnosti, výkyvy – autostimulace, sebezraňující chování, atd.)

• **porucha socializace**

= trvalá neschopnost navazovat sociální vztahy, zejména emocionálního charakteru

- autista nereaguje na běžné sociální signály: oční kontakt, úsměv
- odmítají soc.kontakt, nedovedou navázat citový vztah
- nerozlišují živé bytosti od neživých, chovají se k nim stejným způsobem
- nevytvoří si trvalý vztah k matce ani k jinému člověku
- nejsou schopné empatie, nerozlišují soc.situace, nerozlišují cizí a blízké lidi
- nejsou schopni rozvíjet vztah k sobě samému (sebeúcta, sebehodnocení), nechápou vlastní identitu → problémy s ovládáním sebe sama

• **odlišnost poznávacích procesů**

- potíže v orientaci ve světě

smyslové vnímání

- smyslové podněty zpracovávají neobvykle, preferují jiné smyslové kvality (např. čich)
- sluchové vnímání : dobře rozvinuto, neodlišují však řečové zvuky od jiných, na některé jsou přecitlivělé a nepřiměřeně na ně reagují
- zrakové vnímání : určitým způsobem modifikování na základě odlišného centrálního zpracování vizuálních Inko
- projevy odlišnosti smyslové percepce : zvýšená citlivost na běžné podněty → přehnaná reakce

myšlení

- nejsou schopni předvídat důsledky svého jednání, plánovat nebo odložit nějakou činnost
- své okolí vnímají jen ve velmi omezeném rozsahu
- těžko je motivovat, reagují pouze na materiální odměnu
- hůře se učí, nedovedou generalizovat svou zkušenost (např. použít získaných dovedností ze školy doma nebo v jiné situaci) → změny jej dezorientují a uvádějí do chaosu
- často snížená úroveň rozumových schopností : mentální retardace postihuje až 75% autistů

• **porucha rozvoje komunikace**

- nedovedou a nemají potřebu komunikovat standardním způsobem
- nedívají se do očí, neusmívají se
- řeč se nevytvoří vůbec, nebo jen velmi primitivní, nežvatlají, mechanicky opakuji celé věty – echolálie (bez porozumění a pochopení obsahu)
- řeč není používána ke komunikaci

• odchylky a nápadnosti v chování

- negativní emoční projevy reakcí na různé zátěže, s nimiž se nedovedou vyrovnat (afekt, vztek, agrese, sebepoškozování)
- vyžaduje stálé a neměnné okolí – věci na svých místech, denní program, rituály
- patrné pohybové automatismy – mají ráz autostimulace : točení, mávání rukama, chození dokola
- nejsou schopny reagovat standardním způsobem na ohrožující podněty (leknou se, když zhasne světlo, nemají strach z jedoucího auta apod.)
- častý bezdůvodný smích, neschopnost plakat, reakce křikem

prognóza :

- nebývá příliš dobrá - do dospělosti zůstává až 60% postižených závislých na rodině nebo na instituci
- **chování autistického dítěte je rušivé a pro jeho nejbližší okolí velmi zatěžující**
- důležitá všestranná podpora ze strany jeho rodiny
- možné zařazení do speciálních **pedagogických center, speciálních MŠ a později specializovaných vzdělávacích zařízení**
- integrace do běžných typů škol nebývá příliš účelná → příliš velká náročnost sociální situace, nemá pro jeho rozvoj téměř žádný účinek – i v dospělosti obtížné sociální zařazení
- nutné naučit takto postižené sociálně nezbytným dovednostem – minimální sociální standard, který jim umožní alespoň nějakou obecně přijatelnou adaptaci